

ივერი

გაზეთის დასაყვეთად და კერძო განცხადებებთან დასაბუქად უნდა მიჰმართონ: თიბონ რედაქციას, ახალ-ბუბუთის ქუჩაზე, სახლი № 9, შვედოვს საგაზეთოს, ცენტრალურს და გრიკოვის წიგნების მაღაზიებს.
უასი განცხადებისა ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპ.

გაზეთი ღირს:			
თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10 —	6	6 —
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8 —	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი — ერთი შაურა.

1877—1886 წელიწადი **საზოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი** 1877—1886 წელიწადი

დღესასწაულის ბაგო ხვალ, პა-რასაჰს, გაზეთი არ ბამოკა.

ტფილისი, 21 მაისი

საფრანგეთის პალატა ხელახლად შეიკრიბა და დაიწყო თვისი მოქმედება. მოელოან, რომ ამ ხანად პალატაში დიდი ამბავი და ერთმანეთში დასების დაჯახება იქმნება. ამასაც უმატებენ, რომ მე-საძლია სამინისტრო ჩრეისინესი თან გააპყვეს ამ დასთა ბრძოლა-საო. არც გასაკვირველი იქნება, თუ ასე მოხდა. ამ პალატას ორი, მეტად მწვავე საგანი აქვს გასანი-ღველი. ერთი — დეკაზვილის საქმე, და მეორე — პრინციპის განდევნისა საფრანგეთიდან.

დეკაზვილის საქმე უკვე მოეხსენებათ ჩვენს მკითხველებს. დეკა-ზვილი კვა-ნახშირის მადნებია. ამ მადნებზე მრავალი მუშა-ხალხი მუშაობდა და თავს ირჩენდა. იყო დრო, როცა ამ მადნების მუ-შა-ხალხი იმოდენა სარჩოსა ჰპო-ულობდა, იმოდენა გასამრჯელოს იღებდა, რომ თავისი საკუთარი პატარ-პატარა სახლები, ვენახები და სახნავები ჰქონდა შეძენილი. დროთა განმავლობაში მადნების პატრონებმა იმოდენად დასწიეს მუ-შის ფასი, რომ მუშებმა... პირო-ბა შეჭერეს აღარ იმუშაონ მად-ნებზე, თუ ფასს არ მოუმატებ-ნენ და სამუშაო დღეს არ შე-უშოკლებენ. შედგა მადნებზედ მუ-შაობა და უარებელი ზარალიც თან მოჰყვა პატრონებისათვის. პა-ტრონებმა არ მიხედეს განწირულ ყოფას მუშებისას და მაგარზედ დადგნენ, მუშებს ვერაფერს დაუ-თმობთო. მთავრობა ამ საქმე-ში ჩაერია და დღეს ეს დეკაზვი-

ლის საქმე საპარლამენტო საგნად გახდა. ახლად შეკრებილმა პალა-ტმა უნდა განიხილოს ეს საქმე და ამბობენ, რადიკალთა დასი მხნედ გამოეყიდება ამ საქმესა და თვით ენდანდელს სამინისტროს ჩრეი-სინესას არა ფერში არ დაზოგავ-სო, რადგანაც ამ საგნის გამო-დიდს იერიშს მიიტანსო. რადი-კალთა დასი კარგა ბლომა ენდა-ნდელს პალატაში. გაზეთები გვა-უწყობენ, რომ ამ რადიკალთა დასს ათავალწუნებელი ჰყავს ენ-დანდელი სამინისტროვო სხვა მი-ზეზების გამოცა. ენდანდელის სა-მინისტროს სისუსტეს და უზერ-ხობას აბრალებენ თურმე, რომ საფრანგეთსა აგრე უკადრისად მოექცნენ დიდნი სახელმწიფონი საბერძნეთის საქმეში. სამინისტ-როს წინ-დავუხედავობას და გაუ-სინჯავობას სწამებენ, რომ ევრო-პის სახელმწიფოთა კრებიდამ სა-ფრანგეთი დღეს გამოკერძოებუ-ლია, გამოდევნილია, გამოცაღბე-ვებულია და სულ მარტოდ-მარ-ტოა დარჩენილი.

ამ სახით სამინისტრო ჩრეისი-ნისი ცოტად თუ ბევრად საფრთ-ხეშია. ამას კიდევ იქნება როგორ-მე გაუძლებდა ენდანდელი სამი-ნისტრო, რომ მეორეს მხრიდანაც იერიში მოსალოდნელი არ იყოს. რესპუბლიკის დაუძინებელ მტერთ — მონარხიელთა, გარდა საზო-გადო სიძულვისა რესპუბლიკის მიმართ სხვა კერძო, მიზეზიც მიე-ცათ ენდა თავ-დაესხან რესპუბლი-კის სამინისტროს ჩრეისინესს. პრინციპის საფრანგეთიდან განდევ-ნის საქმე, რომლის გამოც ენ-დანდელს პალატას სჯა ექმნება, მონარხიელებისათვის თავ-ზარის

დამცემია. ეს იმისთანა საქმეა, რო-მელსაც ძალ-უძს სხვა-და-სხვა ფე-რად დარდვევული მონარხიელთა დასი შეაერთოს, რომ საერთო ღო-ნით იერიში მიიტანოს რესპუბლი-კის სამინისტროზედ. ნუ დავივიწ-ყებთ, რომ ენდანდელს დეპუტა-ტთა პალატაში ორასი კაცი მარ-ტო სხვა-და-სხვა ფერის მონარხიე-ლია. ეს ისეთი ძაღვა, რომ უკე-ლას დააფიქრებს, არამც თუ ჩრეი-სინესს სამინისტროს, რომელსაც თვით რადიკალების დასიც კი აზღ-მაცვრად უყურებს და ამისთანა სა-მინისტროს ხანგრძლიობას არ ნდომულობს და არ იშვინებს. თუ-მცა ამბობენ, რომ საფრანგეთი განცაღვებუელია, მაგრამ რაც უნდა სთქვან, მინც საფრანგეთის ასეთს თუ ისეთს მოქმედებს დი-დი მნიშვნელობა აქვს უველსათ-ვის. სამინისტროს გამოცვლა სა-ფრანგეთის მინაგანის და საგარეო პოლიტიკის ცვლასაც მოასწავებს. ამიტომაც არ შეიძლება, რომ დევეგანდელმა გაჭირებულმა ყო-ფამ ჩრეისინის სამინისტროსამ მთელის ევროპის უკრადღება არ მიიზიდოს.

ბევრს სახელმწიფოს უჭირავს თვალის საფრანგეთის ენდანდელს ყოფაზედ, ბევრი დიდის გულის ცემით მოეღის, რით გათავდება ჩრეისინეს სამინისტროს სვე-ბე-დი: დარჩება საფრანგეთის საქმე-თა გამგებელად, თუ ევ სამინის-ტრო გადადგება და სხვა დაი-ჭერს მის ადგილს. უველზედ მე-ტად საყურადღებო ის იქნება, — რომელი დასი გაიმარჯვებს და ჩაიგვებს ხელში საფრანგეთის მა-რთველობას და გამგობას. ამაზედ იქნება დამოკიდებული ბევრი რამ

ევროპაში და სხვათა შორის ისი-ცა თუ, — ვინ ვისთან მოეწყობა სა-ზავედ.

ახალი ამბავი

* * როგორც შეეიტყვეთ, კარგა ხანია ალექსანდრე ეპისკოპოსს ფული შეუწირავს ქართულის ვალოზის ნო-ტებზე გადასაღებად, საქმე მუსიკის მცოდნე კაცსა აქვს თურმე მინდობი-ლი, ცალკე კამისიაც არის შემდგარი, რომლის თავს-მჯდომარედ დეკანოზი ელივეია. არაფერ კი არ იცის აქამდინ რა გააკეთა ამ კამისიამ და ან რა აბრკოლებს საქმესა. სასურველია, ხმა ამოიღოს, ვინც საქმეს ახლო უდგას და საყოველთაოდ გამოაცხადოს, რა მდგომარეობაშია საქმე და ჩქარა გვე-ღირსება ნოტებზე გადაღებული საგა-ლობელი, თუ არა.

* * ფოტოგრაფს ბ-ნს როინაშვილს, რომელიც ენლა ტფილისში იმყოფება უშოვნია დაღესტანში ერთი ხელ-ნა-წერი წიგნი, დაწერილია ჩვენის მემ-ტრანე ფარსადან გორგიჯანიძისაგან. ხელ-ნაწერი განიყოფება სამ ნაწილად. პირველ ნაწილში მოთხრობილია მე-სულმანთა სარწმუნოების წესი და რიგი, მეორეში ლექსიკონია არაბულ-საპარსულ-ქართულ სიტყვებისა. ამავე ნაწილშია მოქცეული არაბული თელა და ანბანი საიდუმლო მიწერ-მოწერი-სათვის. მესამე ნაწილი ასოთ-სამლე-რალის წარმოადგენს. ბ-ნს როინა-შვილს ეს ხელ-ნაწერი შეუწირავს «ქართველთა შორის წერა-კითხვის გა-მარტველებელ საზოგადოებისათვის», რომელსაც ფრიად მდიდარი ბიბლიო-თეკა აქვს შედგენილი ძველ-ხელთ-ნაწე-რებისა.

* * უნდა მოვავლოთ ჩვენს მკით-ხველებს, რომ დღეს ხუთშაბათს თერ-თმეტ საათზედ დრამატიულ საზოგა-დოების კრებაა დანიშნული. მოსა-ლაპარაკებელი და განსახილველი სა-განი ყურადღების მიქცევის ღირსია და სასურველია კრებაზე დაესწროს ყოველი კემმარტად გულ-შემატყევა-რი წვერი საზოგადოებისა და ქართუ-ლის სცენის წარმატების მსურველი. დროა მივხედეთ, რომ შორიდგან ლაპარაკი, მეგობრებთან შინაურობა-შა ბაასი არას არგებს თეატრსა. ვისაც რჩევა აქვს, სათქმელი აქვს მო-ვიდეს აქ, საზოგადოებას გაუზიაროს თავისი ნაფიქრი და აუხსნას, რა-საც საჭიროდ და სასარგებლოდ სთვლის.

* * გუმინ, ოთხშაბათს, 21 მაისს ტფილისის ოლქის სასამართლოში დაიწყეს გარჩევა იმ აღმამოთებელ არუთინოვის საქმისა, რომლისა გამოც ისეთი ცხარე ლაპარაკი და ბაასი ასტყდა მთელ ტფილისში. არუთინოვსა პბრალ-ღება ჯერ ძალიად გაუპატოურება და შემდეგ დარჩობა მცირე-წლოვანის ქა-ლისა.

* * 19 მაისის ღამეს მოკლულ თავის საკუთარს ფურწენში მფურწენ ჰაჯი-ჰუსეინ-ყულის, როგორც ამბო-ბენ, ამდენ ხანს ტფილისში ყოფნითა და მუშაობით რამდენიმე ასი თუმანი ჰქონდა მოგროვილი. იქნება ესეც იყო მიზეზი მისის მოკვლისა. რომ ჰუსეინს ფული ჰქონია, ეს მოჯამაგი-რე მუშას ჰასანსაც კარგად სცოდნია, რომელიც ამ მკვლელობის შემდეგ საღაც დაიშალა და ევლარ იზოვენს. ჰასანს გაქცევა ამკარად ამტკიცებს, რომ მას მოუკლავ გასაცარტევადა.

* * ეპრობის ზედა-მხედველს ბ-ნ ყორღანოვს, კიდევ აღმოუჩნია გამ-

ფელეტონი

ძალის მშვენიერების იდეალი
ქართულს საერო ლექსებში.
(შემდეგი*)

ახლა სასურველია გავიგოთ, რო-გორ იხატება საერო ლექსებში ტრფია-ღების საგანი? რას წარმოადგენს ის სატრფია, რომლისთვისაც ამოდენა ლექსებში უწყალოდ იფრტევა აუა-რებელი ცრემლი, ანუ ვისმის ურიცხ-ვი ქება-გალობა? ამის პასუხს ლექსე-ბივე იძლევიან: სატრფია წარმოად-გენს ქალს «ლამაზსა და მშვენიერ-სა».

*) იხ. «ივერია» № 106.

ენიერეს, თვალ-ტანადობას ქალი-სას. უკანასკნელი გარემოება კაცს უნებ-ლიედ დააფიქრებს და თავში უეკვე-ლად ამ გვარ აზრს მოჰკვირს: ნუ-თუ ქართველი ვრი აღამიანის მარტო ერთად-ერთს გარეგან თვისებას ჰსცემს პატივს და გონებრივი და ზნეობრივი თვისება კი, რომელიც უფრო პატივ-საღებია, ჩალად მიანჩნა? რასაკვირვე-ლია, შესაძლოა ამისთანა დასკვნაც; მაგრამ სწორედ შეცდომა იქმნება ჩვენის მხრივ, რომ ამ გარემოებას არ შევხედოთ მეორე მხრითაც, რომლი-საკვნაც თვითონ საგანივე ხელს გვიწე-დის.

ძველ დროის მეცნიერნი ამბობდ-ნენ: სალი და ძლიერი სული მხო-ლოდ სალსა და ძლიერ სხეულში იმ-ყოფებაო. იქნება ეს აზრი ზოგში შემცდარი აზრიც იყოს, მაგრამ იგი არამც თუ უწინდელ რომაელე-ბის რწმენას შეადგენდა, არამედ აწ-მყო დროის თითქმის ყველა ხალხის რწმენასაც შეადგენს. ამ სახით შესა-

ძლოა ვიფიქროთ, რომ ქართველსა სწამდა, ვითომ მშვენიერ სახესა და თვალ-ტანადობაში მშვენიერი სული იმყოფებო. ამ აზრისანი იყენენ ძველ-ნი ბერძენნი. მართლა, როდესაც კა-ცი უტკერის რომელიმე მშვენიერს სულიერ არსებას და ნამეტნავად აღა-მიანს, როგორცაც სჯერა, ჰფიქ-რობს, ჰგონია, რომ უეკველად იგი დამაღლებელს ყოველის შინაგანის სი-კეთითაც დაუჯილდოვებიაო. ამ გვა-რად შეიძლება აიხსნას ის გარემოე-ბა, რომ ქართველი ვრი თავის ლექ-სებში ქალის მშვენიერების გამო-ხატვაში თითქმის მარტო გარე-გან თვისებაზე აქცევს ყურადღებას, მაგრამ გულის-ხმობს, რომ მშვენიე-რება თვალ-ტანადობისა სულის მშვე-ნიერების მომასწავებელია.

საყოფადღებო ის არის, რომ ჩვე-ნის ხალხის ფანტაზია ქალის მშვე-ნიერების დახატვაში სამზღვარს არ გადასცდენია; იგი ამ შემთხვევაში წააგავს იმ ერთ მითოლოგიურს, ანუ ზღაპრულს ბერძნის ხელმწიფე-მე-

წახნავს (ваятель), სახელად პიგმა-ლიონს, რომელსაც არც ერთი ქა-ლის სილამაზე არ მოსწონდა თურმე მთელს დედა-მისის ზურგზედ და რო-მელმაც ბევრი ძებნის შემდეგ ეს მოახერხა: ადგა და გააკეთა თავის ხელით, თავის გემოვნების „დაგვარად მშვენიერი ქალის ანდრიანტი (Ετα-τυη); ეს საკუთარი თავისი ქმნილება ისე ძლიერ შეუყვარდა, რომ მიჰმარ-თა ვენერას და დაუწყა ვედრება და ხვეწნა ამ ანდრიანტს სული შთაჰბე-რე, გაასულიერო; როდესაც ვე-ნერამ ამ მფევეს აღუსრულა თხოვნა, იგი ადგა და თავის ნაკეთი ცოლად შეირთო.

ჩვენი ვრი იდეალს ჰმოსავს ისეთის თვისებით, რომლის მომცემიც ადგი-ლობრივი ბუნებავეა, — ჩვენს მიწა-წყალია. ინგლისელს მშვენიერს ქალს უეკველად მკრთალი, ოქროს-ფერი თმა აქვს; ჩინელ კელუსს, სხვათა შორის, პაწაწინა ხელ-ფეხი; და სხვა-ნი. ჩვენს საერო ლექსებში დახატულ

მშვენიერების იდეალის პირველი და უკანასკნელი ღირსებაც ის არის, რომ იგი სრულიად თავისებურია, რომ იგი სრულიად ადგილობრივ ბუნება-ნიდაზედ არის დამყარებული.

სანამ ამ იდეალის გამოკვლევას შევუდგებოდეთ, საჭიროდ ესთელით მოიხსენიოთ შემდეგი. ყველა ის ლექსეტი, რომელიც კი პირ-და-პირ ამ საგანს შეეხებინა, ადვილად შეი-ძლება სამ კატეგორიად გავყოთ: პირ-ველ კატეგორიას შეადგენენ იმისთა-ნა ლექსები, რომელშიაც აშკარად არის დასახელებული ყველა ის კერ-ძობითი ნიშნები, რომელთა კრე-ბული სრულს იდეალს წარმოად-გენს. მესამე კატეგორიას შეადგენენ ისეთი ლექსები, რომელშიაც ულამა-ზობის (отрицательны качества)

